RECEIVED

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 203. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 4-го вересня 1941. No. 203. Jersey City, N. J., Thursday, September 4, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ НОВИХ ФОНДІВ НА ВОЄННІ ЦІЛИ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявив, що він домагатиметься від Конгресу нових фондів на збільшення та поширення програми збросння краю, щоб тим робом приспішити поразку Німеччини. Натякаючи, що в наступних днях Конгрес одержить новий законопроект в справі ухвали нових фондів, він заявив, що велику частину плянованого буджету призначиться рівнож на цілі домашнього зброєння. Запитаний журналістами, що думає робити, щоб перевести в життя думки, висловлені ним підчас промови в „Дні Праці" відповів, що під сучасну пору Америка мусить давати якнайбільше гроша та посилити свою воєнну продукцію. Він рівнож заявив, що Америка мусить використати кожну людину, спосібну до праці, для зброєння краю.

МЕКСИКО ОДЕРЖИТЬ АМЕРИКАНСЬКУ ПОЗИЧКУ

ВАШИНГТОН. — З офіційних кол повідомляють, що американський уряд в скорому часі дасть Мексикови більшу позичку. Це малоб бути здійсненням частини умови, на основі якої мексиканський уряд згодився співпрацювати з Америкою в справі економічної й військової оборони західньої півкулі. Частина позички піде на стабілізацію мексиканської валюти, а решта на посилення торговельного руху. Здогадуються, що сума позички виноситиме від 50 до 100 міліонів долярів.

ГОЛ НЕ ЗНАЄ НІЧОГО ПРО ФІНСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ МИР

ВАШИНГТОН. — Кордел Гол, секретар стейту, заявив, що йому не відомо, начеб то американський амбасадор в Лондоні Вайнант вів якісь тайні переговори в справі окремого миру між Фінляндією й СССР. Такі вістки кружляють від кількох днів. Хоч сам Вайнант офіційно заперечив про свою ролю в тих переговорах, вістки далі кружляли, а тепер Гол заперечив їх в імені американського уряду.

Прокоп рівнож заперечує.

Гяльмар Прокоп, фінський посол у Вашингтоні, категорично заперечив, начеб то гельсінський уряд вів тайні переговори в справі замирення з СССР. Він сказав, що Фінляндія далі оборонятиме свої незалежности.

ДОМАГАЮТЬСЯ УСУНЕННЯ НІМЕЦЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА З АРГЕНТИНИ

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Аргентинський сенатор Манубенс Кальвет зажадав від міністра заграничних справ, щоб цей поробив негайні заходи для видалення німецького посла Едмунда фон Термана за його здогадливу „анти-аргентинську" діяльність.

ДІКСТЕЙН ДОМАГАЄТЬСЯ ДОХОДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ „АМЕРИКА ПЕРША"

НЮ ЙОРК.—Конгресмен Семюел Дікстейн вислав телеграму до Комітету Даєса, в якій домагається, щоб згаданий комітет почав дохождення над діяльністю відомої ізоляційної організації „Америка Перша". Згаданий конгресмен твердив, що на його думку „Америка Перша" є фронтовою організацією „не-американців", „про-нацистів" та інших груп, що мають „фашистівські тенденції".

ФРЕЙЗЕР КРИТИКУЄ ЛИНДБЕРГА

ОТТАВА (Канада). — П. Фрейзер, премієр Нової Зеляндії, стверджуючи конечність свободи слова та вислову опінії для кожнього громадянина, заявив, що Ч. Ліндберг цілковито помиляється у своїх міркуваннях щодо англійсько-американських відносин. Він твердив, що це велика шкода, що така всіми шанована особа як Линдберг так основно помиляється і твердить, що Велика Британія або другий член Британської Спілки Народів, готов виступити збройно проти Америки. Як відомо, Линдберг у своїй останній промові в Оклагома Сіти, заявив, що не є виключене, що Англія може збройно виступити проти Злучених Держав Америки, як це вона зробила з Францією й Фінляндією.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД МОВЧИТЬ ПРО ДАЛЕКО-СХІДНЄ ПОЛОЖЕННЯ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт і Кордел Гол відмовилися відповісти на запит журналістів, чи американський уряд відповів вже на пропозицію князя Коноє, японського премієра, відбути спільну конференцію й вигладити відносини. Гол сказав, що в американсько-японських переговорах не зайшло нічого нового. Він рівнож не відповів нічого, коли його питали, що зробить Америка, коли Японія створить т. зв. полосу безпеки навколо своїх островів та не допустить американської довомоги до Владивостоку.

6,300 ЧУЖИНЦІВ СЛУЖИТЬ ТЕПЕР В АМЕРИКАНСЬКІЙ АРМІЇ

ВАШИНГТОН. — Американські військові власти повідомляють, що в американській армії служить тепер 6,300 тих чужинців, що не стали ще горожанами Америки, однак вибрали т. зв. „перші папери". Їх становище є досить дивне, бо хоч вони служать Америці, їх не вільно ставати старшинами, а також не вільно їм вибирати роду зброї, коли вступають добровільно до армії. До маринарки, наприклад, цілком не приймають не-горожан. Ці самі військові власти подають, що багато з тих не-горожан болюче відчуває, а навіть противиться тому, що їм не дозволяють ставати старшинами.

БОЛЬШЕВИЦЬКА МІСІЯ ОГЛЯДАТИМЕ АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ

Департамент війни у Вашингтоні повідомляє, що большевицька військова місія, яка летить через Аляску до Вашингтону, є чисто „технічною" місією та оглядатиме американські воєнні літаки. Згаданий департамент не подав, чи це є одиноке завдання большевиків, як також не подав тих місцевостей, куди переїжджатиме місія. Здогадуються, що вона відвідає всі більші американські летунські фабрики на заході й сході Америки. Американські власти рішучо заперечують поголоскам, що большевики малиб переводити вишкіл своїх летунів в Америці. Знову Лозовський, заступник комісаря заграничних справ в Москві, заявив, що він нічого не знає про совєтську військову місію, що прибула до Америки. Головою місії є ген. Михаїл Громов, відомий совєтський полярний летун.

ФРАНЦУЗЬКИЙ АМБАСАДОР ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЗАКИДІВ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ

Гастон Генрі-Гей, французький амбасадор у Вашингтоні, заявив, що він думає зложити офіційний протест перед американським урядом від імені уряду в Віші в справі виступів американської преси проти нього й членів французької амбасади у Вашингтоні. Як відомо, „Ню Йорк Гералд Трібюн" помістив ряд статтей, в яких обвинувачувано кількох членів амбасади в про-німецькій шпигунській діяльности. Генрі-Гей твердив, що частина американської преси та деякі французи намагаються довести до зірвання дипльоматичних звязків між Америкою й Францією. І тому поширяють такі фантастичні вістки про французьку амбасаду. Він рішуче заперечив, начеб хто небудь з цеї амбасади займався розвідчою службою на користь Німеччини. Він заявив, що навіть французький уряд не має тут розвідки.

Б. ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТЕР МАТУШЕВСКІ В НЮ ЙОРКУ

На кораблі „Екскамбіон" прибув з Лізбони до Ню Йорку, Ігнац Матушевскі, б. польський міністер скарбу. Він заявив американським журналістам, що прибув сюди виключно в приватних справах, та що він не має жадної офіційної місії. З ним прибула його дружина, Галена Конопанька, відома колись польська спортова змагунка. Замітне те, що запитаний про положення в Польщі, Матушевскі відмовився давати будьякі вияснення, пояснюючи це тим, що в останньому часі він не мав жадних звязків з польськими землями.

СОВЄТСЬКА ПРОТИОФЕНЗИВА ПРИБИРАЄ ГРІЗНІШІ ФОРМИ

Хоч на це нема офіційного потвердження з боку совєтських урядових чинників, проте достовірні джерела говорять, що Совети розпочали широку офензиву в цілім фронті і що вони осягнули немалі перемоги на відтинку Смоленськ-Гомель. Совєтські війська, кажуть ці джерела, відганяють німців назад до занятих ними міст — Смоленськ, Жлобін, Рогачів, Бобруськ і Гомель. Цей натиск совєтських військ має бути такий великий, що німці пхають на фронт свої останні резерви. Оакож вони поспішно перевозять своє військо з західнього фронту.

НІМЦІ ПРО ВІДСТУП НЕ ЗГАДУЮТЬ

Німецькі звідомлення, хоч признають протиофензиву совєтських військ та кажуть, що напір сильний, не признаються до відступу. Вони ні словом не згадують про фронт на відтинку Смоленськ-Гомель. Зате широко розписують про посунення своїх військ коло Ленінграду. Німецькі війська, кажуть німецькі звідомлення, підсунулись на кільканацять миль до Ленінграду і фактично його окружили. Вони вже захопили Красное Село, колись зване Царское Село, в якім була літня резиденція російських царів.

НА КИТАЙСЬКІМ ФРОНТІ

Одна американська „повітряна фортеця", виконала налет на корабельні доки в Бресті, де стояв німецький боєвий корабель „Гнайзенав". На „повітряну фортецю" налетіло сім німецьких боєвих літаків і хоч вони так обстрілювали її, що не залишили цілою ні одної частини, проте фортеця, разом з вбитими і раненими повернула назад до свого постою.

Китайське воєнне звідомлення говорить, що в останніх часах на японсько-китайськім фронті слідне оживлення. Китайці ведуть офензиву, в якій японці втратили за три дни 20,000 війська.

„ДОБУТЕ НАЗАД".—Російський офіцир оглядає село, що, мовляв, російська армія його добула назад від німців. Імени села не подано; сказано лише, що його імення починається з букви Т. (Російська світлина, переслана радіом з Москви).

БРИТІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ХОТІВ БИ, ЩОБ НЕ ЛИШ ГІТЛЕР, АЛЕ Й СТАЛІН ЗЛОМАВ СОБІ КАРК

ЕДІНБУРГ (Шотляндія). — На конгресі англійських робітничих юній один з юнійних провідників, Джек Тенер, заявив, що деякі британські міністри не хочуть помагати Советам, бо не бажають собі повної перемоги Совєтів. Інший юнійний провідник, Ситрин, заявив, що такі закиди можуть принести краєви і британсько-совєтським воєнним зусиллям великі шкоди. Тому не можна робити їх, не провіривши наперед фактів. Тоді Тенер заявив, що теперішній британський міністер виробу літаків, Мур-Брабазон, мав сказати, що німці і росіяни повинні боротись так довго, доки одні і другі себе не винищують до тла. Тоді прийде до сили британська домінація на європейськім континенті. На це Ситрин знов заявив, що він дуже здивований тим. Бо він знав, що серед міністрів є чимало таких, які не годяться з большевизмом і гостро осуджують те, що діється в Совєтах, але він не знав, щоб вони посувались так далеко, щоб здержувати Совєтам поміч. Згаданий конгрес ухвалив резолюцію, в якій домагається усунення з міністеріяльного кабінету тих міністрів, які саботують поміч Советам.

НІМЦІ НАЗИВАЮТЬ РУЗВЕЛТА „КЕРЕНСЬКИМ"

БЕРЛІН. — Німецькі газети почали коментувати промову президента Рузвелта, виголошену в День Праці. Вони кажуть, що та промова має за завдання приєднати для політики уряду американське робітництво, звалюючи рівночасно на його плечі тягар цеї політики. Підхлібляючись до робітництва, кажуть німецькі газети, Рузвелт водночас кокетує большевиків, подібно. як це робив в минулій російській революції Керенський.

МУСОЛІНІ ПРИГОТОВЛЯЄ „НОВИЙ ЛАД" В ЕВРОПІ.

РИМ. — Нарешті фашистівські газети заговорили обширно про висліди нарад Гітлера з Мусолінім, які мали місце тиждень тому „десь на східнім фронті". На основі того, що пишуть фашистівські газети, ціла Европа буде зорганізована в одну цілість. Вона матиме свій прапор і той прапор матиме в собі кольори кожного европейського краю. Той прапор вже повіває біля головних кватир держав „осі", побіч праворів згаданих держав. Як лиш будуть усунені з Европи дві небезпеки, це є британська і большевицька, держави „осі" приступлять до організування цього „нового ладу". Головну ролю в організації цього ладу відграватиме німецька й італійська нація, кажуть фашисти. Видну ролю будуть грати в ньому й ті народи. що чинно стоять по стороні держав „осі", як Фінляндія, Словаки, Хорватія, Мадярщина, Румунія і Болгарія.На адресу Франції фашистівські газети пишуть, що вона повинна також чинно перехилитись на бік держав „осі", коли хоче відгравати важнішу ролю.

ЯПОНІЯ ВАГАЄТЬСЯ.

ТОКІО. — Японський уряд, під премієрством князя Коное, далі вагається, що робити у відношенні до Америки і Британії. Щоб спонукати уряд до праці велике японське товариство, „Ліґа Великої Японії і розвій східної Азії", вручило на руки премієра меморандум, в якім говориться, що Японія повинна далі держатись союзу з державами „осі" і далі повинна рішуче переводити свою політику на Далекім Сході.

БОЛГАРІЯ СКЛИКАЄ НАРАДИ ПАРЛЯМЕНТУ.

БЕРНО. — Болгарський уряд телеграфічно повідомив своїх парляментарних послів, щоб скоро зібралися на наради. Офіційно уряд пояснює це тим, що треба ухвалити нові платні державним урядникам, бо ціни пішли на 50% вгору. Фактично в тім є глибша причина. Від кількох тижнів болгари, в порозумінні з німецьким штабом збирають свої війська на болгарсько-турецькій границі. Дехто припускає, що болгарський парлямент зїдиться щоб вирішити справу можливої війни з Туреччиною.

В СЕРБІЇ КРОВОПРОЛИТТЯ.

БУДАПЕШТ. — Мадярські газети передруковують слова теперішнього голови сербської держави, генерала Міляна Недіча, який мав сказати, що в теперішній час в Сербії на широку скалю відбувається кровопролиття і є цивільні розрухи. Брат брата вбиває, говорив ген. Недіч і перестерігав сербів, що вони в той спосіб можуть себе цілковито винищити і зникнути з лиця землі як нарід.

ЗАКИДАЮТЬ АМЕРИЦІ ВТРУЧАННЯ ДО АФРИКИ.

ПАРИЖ. — Контрольована німецькими властями французька преса накидається на американців, що вони в теперішню пору посилають у великих числах „туристів" до Дакару, на східнім побережжі Африки. Дакар знаходиться в руках французів, під зарядом уряду в Віші. Згадані часописи кажуть, що американці в той спосіб підготовляють захоплення цеї важної з стратегічного боку околиці.

ПЕРЕГОВОРИ В ТЕГЕРАНІ.

ТЕГЕРАН (Іран). — В столиці Ірану, Тегерані, відбуваються переговори між британськими представниками й іранськими в цілі підписання мирового договору. Ці переговори відбуваються в приязнім дусі й іранці погоджуються на всі пропозиції британців. Населення має також погоджуватись і одобрювати мирні заходи обох сторін.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

З БАГАТЬОХ ОДНА

У промові президента Рузвелта знагоди Свята Праці є один уступ, котрий певно найде симпатичний відгук не стільки в кругах робітництва, скільки в кругах імігрантів та їх потомства.

Сказав його президент в току промови, коли старався з натиском вбити в голову ворогів Злучених Держав, що Злучені Держави це одна цілість, а не розбита на куски маса. Цього відомо, вороги Америки зовсім не розуміють. Для них єдність мусить бути: одностайність культури, релігії, раси, становища, і т. і. Де появляється неодностайність, там вони негайно її здушують. Що не годиться зо загальною нормою, це наломлюється на загальну норму; чого не можна наломити, викидається, нищиться. Своїми мірилами єдности вони мірять теж інші народи й держави. Гайда, італійський журналіст, речник фашистівського уряду, не раз виступав з поглядом, що Америка не є одною нацією чи державою, бо прецінь ґазетярі й сенатори виступають проти поглядів президента.

Президент Рузвелт зовсім не перечить, що Америка має в собі ріжні секції, що вона зложена з ріжних національностей, що вона має ріжні віри, преріжні звання й політичні переконання. Так, це все ми маємо, а мимо цього Америка є одною цілістю. Лучить її населення, розділене положенням околиці, походженням національної культури, церкви, знання й політичних партій одно почуття, що всі ті ріжниці воно хоче далі задержати й боронити перед посяганням ворогів. Обеднує населення почуття, що певні свободи є основні: свобода праці, свобода підприємства, свобода віри, свобода слова. З кожної свободи виходять з одного боку певні права, з другого боку певні обовязки. Права й обовязки зо собою тісно звязані. Хто другому не признасть прав, яких признання домагається для себе, може скоро свої втратити. Каже президент Рузвелт, що якраз це розуміння взаїмної залежности інтересів, привілеїв, нагод, відповідальностей, прав, є незнищимим звязком, що обеднує всіх американців в одну цілість.

Тоталітарні держави й уряди не лише не розуміють такої єдности, але вони й не представляють собі, щоб держава, оперта на такій засаді єдности, була здібна до боротьби проти іншої держави, здібна була до воєнного подвигу. Президент Рузвелт остерігає такі держави перед такими думками. Правда, признає він, американський народ не був ніколи войовничим, ніколи не шукав слави в війні, але він ніколи не вагався виступити війною проти всякого посягання по ті свободи й права, які він уважає за основні, без яких він не розуміє життя.

Слухаючи цю осторогу на адресу Гітлера можна пригадати собі на інші остороги на адресу німецького уряду, і спитатися: чи відкине Гітлер цю осторогу, як відкинув колись подібну осторогу цісар Вільгельм? І чи не піде Гітлер кайзеровими слідами?

ЧИМ ПОЯСНИТИ ВАРВАРСЬКЕ НИЩЕННЯ УКРАЇНИ?

Війна це — жорстокість. Це всі ми добре знаємо і розуміємо. А які є страхіття модерної війни, вистарчить згадати за бомбардовання німцями Лондону чи Ковентрі, щоб уявити собі терпіння людей та нищення культурних здобутків, набутих століттями. Очевидно, що бритійці за це добре відплачуються, а наслідком цього німці в Рурській області чи мешканці Гамбургу, Бремену чи інших промислових німецьких осередків теж терплять.

Згадуємо за те, бо хочемо тим сказати, що нічого іншого не може тепер надіятись і Україна, особливо, коли стала тереном такої війни, яка своїм розміром така велика, а своєю завзятістю така страшна, що їй подібної не знає історія, як про це пишуть американські знавці.

Та не зважаючи на те, що ми зазначили, приходиться ствердити, що в даному випадку нищення України є таке безоглядне і дике, що його не можна порівнати з ніяким другим, навіть і найгіршим воєнним варварством. А що найважніше: того роду нищення з воєнного огляду зовсім безцільне. Колиж проте Москва таки допускається такого нищення України, то річ ясна, що тут іде не про Гітлера, а про саму Україну і про український нарід.

Сталін цілком певно не виключає можливости, що може прийти кожної хвилини нова така нагода, яка знову зведе Берлін і Москву докупи. Скорше чи пізніше, а Москва і Берлін погодяться. Це Москва знає. Ось тому звертає головну увагу на „історичну" подію, на те, що тепер є нагода знищити цілковито Україну, вимордувати весь національно свідомий елемент, а решту голодом добити і висилити. Властива головна подія це тепер для Москви те, щоб перемінити Україну в один великий спалений степ, пустар, який буде можна заселити новим, не-українським елементом.

Пригадка з минулої світової війни.

Коли читаємо про те, що міліони українського населення (чи навіть десятки міліонів!) відступають з України разом з советською армією, чи покидають рідну землю скорше неї, то це — очевидно в мініатюрі — нагадує нам минулу світову війну, коли то царська армія заставляла тисячі галицьких селян, а то й цілі села, тікати разом з нею і подаватись в глиб Росії. Знаємо добре нещасну долю тих утікачів. І якби так московська агітація була знайшла тоді в Галичині чи на Волині кращий грунт, то сьогодня Галичина і Волинь булиб наскрізь польськими землями, заселеними польськими кольоністами, що булиб прийшли на місце вивтікалих під примусом українських селян. Подібне, тільки на величезні розміри, підготовляє тепер червона Москва. Ось ті страшні морди десяток тисяч української інтелігенції й сільської молоді, про які нам доносять, є для Москви не тільки винищенням українських провідних людей, але заразом і засобом, заставляючим сотні тисяч чи міліони інших ратувати своє життя втечею в глиб Росії, себто покидати рідну українську землю.

„Обсмалена" Україна — це політика.

Булоб наскрізь помилково думати, що приказ Сталіна перемінити Україну в дике поле та винищувати на ній усе, що живе, є подиктований справжніми військовими цілями. Ні. Це тільки червона послідовність давньої, деспотичної московської політики, змагаючої закріпити московську владу на чужих землях навіть і найжахливійшими й найбільш дикими засобами. „Обсмаленої" України не вимагає ніяка воєнна стратегія модерної війни, що має досконалі модерні способи для постачання армії. Такої України потребує тільки дика, московська, імперіялістична політика, змагаюча до цілковитого винищення автохтонного населення України. Бож німці вже раз були в Україні. Не в дикій, винищеній, обсмаленій, а в природній. І щож тоді сталось? Чи не виганяли їх звідтам українські люди, коли вони зачали Україну грабити? Таж саме те, що тоді на тій землі остали справжні українські люди, звязані з тою землею кровю своїх дідів і прадідів, спричинило те, що вони пішли проти німецької спроби ту землю поневолити і визискати! Саме те й приспішило остаточну німецьку катастрофу. Український селянин боронив своєї рідної землі віками і цілком певно оборонив би її й тепер. Та цеї оборони Москва собі не бажає. Вона воліє, щоб замісць українців були в Україні ось ті болгари, що їх тепер має спроваджувати на Україну німецька влада, щоб загосподарювати „обсмалені" й опустілі українські землі. Москва воліє, щоб там прийшли німецькі, польські, чи які інші кольоністи, коби тільки не українці. Бо зайди тої землі боронити не будуть. Вони будуть слухняними виконавцями тої влади, що їм дарувала чужу землю, себто німецької. Та Москва про це не дбає. Вона переконана, що коли Англія і Америка виграють для неї війну, то вона ті всі чужі не-українські елементи скоро змосковщить, а тоді Україна стане вже справжньою московською провінцією. А вивезши уже раз українських людей з України, московська влада не дозволить їм назад тамтуди вертати, якщоб хто з тих людей був при живих, коли війна закінчиться і прийде час, що можнаб було вертати.

Треба це вияснити в Америці.

Ось ті речі треба тепер при ріжних нагодах подавати до відома американського загалу. Є це дуже тяжка справа. Але проте це треба робити. Бо **перемінювання України в дике поле й мордовання Москвою українських людей це не засіб боротьби з Гітлером і не шлях, що веде до перемоги над Гітлером!** Це Гітлерови не пошкодить. Це тільки облегчує йому похід на схід. Це тільки дає йому змогу заселювати Україну вже тепер німецькими чи якими іншими кольоністами, спровадженими ніби з конечности для оброблення української землі й заселення України. Україна в руках ось такого німцями спровадженого елементу буде далеко кращим місцем для німецької експльоатації, ніж це булоб тоді, колиб на тій землі остали були ті міліони українських селян, що їх вигнала з України московська червона влада. І спротив проти німецького визиску України був би далеко більший, колиб жили оті свідомі українські люди, що їх вимордувала московсько - большевицька чрезвичайка. Бо **свідомий і характерний українець є проти всякої окупації й проти всякої чужинецької влади, як і проти всякого економічного визиску України.** Це Москва добре знає. Та саме вона такого спротиву України собі не бажає, бо сама належить теж до окупантів і до визискувачів України. Вона добре знає, що свідомий український елемент ніколи не погодиться з поневоленням України Гітлером і Німеччиною. Та Сталінови і Москві про те не іде. Вони не бажають собі такого елементу в Україні тому, що такий елемент не дасть теж згоди і на те, щоб Москва могла у спокійні часи мордувати для політичних цілей мільони українських людей голодом, чи тепер, користаючи з воєнних обставин, винищувати Україну в ще гірший спосіб.

Червоному цареви тепер легко виступати в Москві з такими методами, бо московські люди звикли на протязі свого історичного життя до таких жахливих метод московського правління та такого закріплювання влади над чужими територіями і народами. А большевики, засівши на Кремлі, тільки ті методи „удосконалили", зробили їх жахливішими і вже такими жорстокими, що людина західньої культури не годна навть повірити, що щось таке може в світі існувати. Тому і так тяжко повірити американським людям про большевицькі страшні звірства в Україні. І так, як мало хто вірив, щоб можна було Москві державною методою вимордовувати в Україні в одній році міліони людей голодом для політичних цілей, так і мало є таких, щоб відчували тепер почування тих людей з української крови, що довідуються хочби про те, чого доконали большевики в Галичині. Та проте нам треба оті справи розголошувати і вияснити, бож Америка проголосила, що допомагає у тй війні тій стороні, що бореться з насильством і варварством.

ТЕЖ І ДО УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ!

Скінчились шкільні вакації, а дітвора знову повандрує до науки. Американські публичні школи стоять на високім рівні свойого виховного завдання. В них діти знайдуть здорове і гигієнічне окруження, добру учительську опіку. Вони дістануть те основне знання, яке американська дитина повинна дістати.

Але дитина, якої родичі є уродженцями інших країв, повинна дістати до цеї чисто американської засадничої науки і освіти, ще додаткову освіту, яка бодай в загальних нарисах вияснювалаб їм ґеоґрафію, мову, літературу, історію, народні звичаї чи народне мистецтво того краю, звідки походять її родичі. Таке додаткове знання поширить в дитини світогляд, збагатить її додатковою наукою, навчить її крім анґлійської ще одної мови. Те додаткове знання і вміння орудувати бодай двома мовами збільшить загальну освіту хлопця, чи дівчини і причиниться до піднесення тої освіти, якої набувається в американських школах. Ось таке додаткове знання повинна набути теж і та американська дитина, що є з української крови. Таке додаткове знання дасть змогу ось тій дітворі пізнати те матеріяльне і духове тло, на якім зростали їхні родичі і водночас дасть їм змогу краще пізнати і розуміти своїх родичів. Не без причини зморщки поорали обличчя родичів не без причини тихий смуток і переляк пробивається з їх очей. Не без причини вони соромливі, застрашені, з почуттям нижчости. Не без причини вони вимагають твердої дисципліни і послуху від своїх дітей. Не без причини вони кивають головами на ті розривки, якими захоплюються їх діти. Не без причини їх радують ті речі, в приявности яких їх діти нудяться і позіхають.

Пізнавши соціяльні і культурні обставини серед яких виростали їх родичі, американські діти вичитають з очей родичів не одну думку, не один настрій зрозуміють не одно їхнє зідхання. А пізнавши це, вони віднайдуть зо своїми родичами духовий звязок, знайдуть невичерпану тему до розмов, знайдуть керницю прецікавих переживань і вражінь, які звяжуть їх тісно з родичами, та зроблять їх близькими товаришами та приятелями. А на тому скористають багато діти, а також скористають родичі. Бо коли трапляється таке, що діти бокують від них, не „тримаються хати", шукають постійно чужого товариства, дивляться на родичів „згори", не діляться своїми тайнами з ними, та уважають їх просто дивними, то в переважній більшости вина в цьому таки самих родичів. Бо вони не вміли зацікавити своїх дітей старокраєвими справами, не післали їх вечорами до доповняючих українських шкіл, не розбудили в них смаку до рідного мистецтва. Вони тільки дбали про мтеріяльний корм для дітей. Тому, коли ті діти виросли, вони виявили своє посвоячення з родичами тільки тілесно, перебираючи від родичів сильне чи хоробливе здоровля, тілесну подібність, одним словом добрі або лихі прикмети тіла. Позатим вони були супроти родичів цілковитими чужинцями, живучи в зовсім окремім світі, не впускаючи до того світу своїх родичв, і відгороджуючись різко від їхнього світу.

Додаткова наука і плекання морально - мистецьких цінностей старого краю, як це вже повторювалось багато разів в нашій пресі, збагачує також американську культуру. Сотки разів ми наводили приклади, в яких корінні американці закликають чужородних громадян, щоб не забували своєї старої культури, а передавали її в корінно американське життя, збагачуючи в той спосіб корінно американську культуру. Те все не треба переповідати. Вистарчить лише коротко пригадати, що плеканням цеї старокраєвої культури виконуємо наш обовязок і супроти прибраної батьківщини.

Пригадуємо те все на те, щоб родичі памятали, що маємо наші вечірні й цілоденні школи, в яких учать теж і того, що повинна знати дитина про своє українське походження. Ось такими школами повинні ті родичі зацікавитись і вписувати до них своїх дітей. Знову українські громади і парохії повинні подбати, щоб для цеї дітвори зготовити відповідні шкільні приміщення, дістати доброго учителя, та шкільні прибори. Зрозуміло, що школу можна повести як слід лиш тоді, коли вона має відповідне число учеників та учениць. Коли запишеться лише кількох чи кільканацять, тоді годі поставити школу на такій висоті, яка відповідалаб нинішним обставинам і вимогам знаменитих американських шкіл.

Д. ІВ. ГРУШКА.

ДВІЧІ ОХРЕЩЕНА

Повість з часів кріпацтва.

(1)

І. Яструб та горлиця.

Згадаєм давно минулі роки — роки кріпацтва, та поглянем на той бік старого діда Дніпра, останнього свідка козацької слави, де ще й досі стоять будинки, у яких людська праця вважалась за нікчемність, а бута, пянство та харцизство за родовиту пиху; де колись у заморських винах та у всяких дорогих напитках трохи не купали коней, а бідний народ у туж саму хвилину пух з голоду, не маючи шматка черствого хліба; де не проходило того бенкета, у якомуб не ревла музика і під ту гучну музику щоб не дочувався крик якої небудь невинної душі, закатованої панськими гайдуками до смерти.

Давно це діялось, ще за кріпацтва, як поміщики не вважали своїх кріпостних людей за людей, а за якесь бидло, як вони мали власть той сердешний народ програвати в карти, продавати за гроші, міняти на коней, на оружя, а то деколи так і на собак. У ті самі роки на правім боці Дніпра над кручею стояв будинок якогось польського маґната, що тонув у густому листю садка обведеного мурованим палісадом. А геть-геть, ген мабуть за троє, на взгірю видно було густий дрімучий ліс, попід котрим, так як печарички попід лободою, біліли хатки, — стояла слобідка.

Слобідка та звалась Князівкою тому, що там жили кріпостні люди князя. Старий князь, володар тієї слобідки, жив так, як жили й инші поміщики тоді: пізно лягав, ще пізніше вставав, що день бенкети справляв, а свою любиму охотницьку собаку цінив дорожче від православної душі.

У того князя була невелика сімя: жінка та син-князенко, парубок на зрості. Сімя його була такаж ледача, як і сам пан отець. Пані не тілько й знала, щоб що ранку перед зеркалом намалювати свою пику, підчорнити брови, розпатлати у ковтуння волося, по начіпляти на себе ріжного бранцаря і цілісінький день просиджувати склавши руки; а молодий князенко, так той тілько й робив: як устане, тукне на псаря, той посідлає коний, повиводить по парі позлигуваних собак, начепить на плече рушницю і гайнуть у степ зайців цькувати: от і як зацькує якого, то зараз і бенкет, почнуть обливати та обмивати, доки не наобливаються так, що де сидять, там і поснуть.

Старий князь жив по княжому. Окрім ще молодої жінки та сина-князенка у його була чимала двірня. Задля себе він мав лакеїв, княгиня дівчат, а князенко, так той не розбираючи, і тих і других.

Сам князь, як чоловік уже підтоптаний, не вкасувався у нівіщо, всім двором орудувала княгиня та молодий князенко. Двірня їх завжди була набрана із людий молодих та здорових, бо у них був такий звичай: як тілько хто із лакеїв пристаріється, то княгиня його вибракує і звелить його випровадити на слободу у якунебудь пустку, а на його місце зачисляє другого. А горнишна чим провинуватиться, то перше ніж вибракувати, поведуть на конюшню, усиплють з пів сотні батогів, тай пошлють на псярню годувати та обмивати щенят, а намісто неї сам князенко ходить по хатах тай вибирає дівчат, яка з них уродливіша.

Лакеям ще не так часто траплялось коштувати панських арапників, на тих не так гнівалася княгиня, а що вже на сердешних дівчат, так не проходило того дня, щоб яка з них не репетувала на конюшні. Чи засміється до лакея — на конюшню! чи заскавучить у горницях щеня — на конюшню! чи закашляє, як пани спочивають — на конюшню! Конюшня здавалась панам за виграшки. І як який день княгиня не наградить кого конюшнею, то весь день хвора та жаліється на смуток. А що з дівчатами виробляв князенко, так і вимовити страшно. У того був такий звичай: як тілько приймуть у двір яку горнишну, то в той же самий вечір вона повинна була слати йому постіль, а як він укладеться спати, то або лоскотати пером підошви, або чухати спину, а там... Як же знайдеться було така, що посміє заборонити свою дівочу честь, то на другий день на конюшню, а на третій на гробовище.

— Ах ти падлянка! — закричить було на таку сама княгиня. — Як ти посміла не послухати паничевого приказу? На конюшню! Усипати їй півтораста! — І її сердешну без стида, без сорому роздягали, як мати породила і катували, доки не підпливала кровю. А як було яка, зжахнувшись катування, кидалась паничеви на шию і робилась матірю, тій знов горе, знов мука...

— Як ти, — знов було заrепетує княгиня, — посміла обезчестити панича? — І знов на конюшню і знов катування... А після того острижуть, обмажуть голову дьохтем, проведуть з гидким соромом по слободі, дитину відберуть та віддадуть у другу економію, а її за те, що обезчестила панича, пошлють на псярню годувати тих щенят, у яких здохла сука. Алеж і там вона не утікла від конюшні... Як углядить було княгиня, що щенята або схудли, або у їх кинулась нужа, то прощайся зо світом, тій уже з конюшні не виходити! І на другий день одну ховають, а другу знов везуть на панський глум...

(Дальше буде).

В стейті Кензас число фарм менших як 50 акрів і більших як 175 акрів збільшається з кожним роком.

ХОЛОДНА ВОДА НА БОЛЬШЕВИКІВ

(З Канади до „Свободи").

Як Німеччина розпочала війну з Совєтським Союзом, то Велика Британія зо стратегічного огляду рішила поперти Совєтський Союз, виходячи з того погляду, що „ворог мого ворога є моїм приятелем". З того факту зраділи незвичайно канадійські большевики, головно українського походження. Зраділи вони не тому, що матимуть нагоду боронити демократію проти націзму, бо вони демократію ненавиділи і ненавидять як нацисти. Зраділи вони не тому, що будуть мати нагоду вступати до канадійської експедиційної армії і помагати В. Британії бити нацистів, уже не голосячи, що це є імперіялістична війна „капіталістів за світові ринки", як це вони голосили до вибуху німецько-большевицької війни. А вже про це їм ані в гадці, щоб заохочувати свою молодь у військовім віці вступати до канадійської експедиційної армії. Про це навіть не згадують на своїх вічах. Так є, що ні один большевик-комуніст українського походження не зголосився, і здається не зголоситься, до канадійської армії, хоч тепер наново ведеться кампанію за набором новобранців, щоб доповнити деякі відділи при корпусах піхоти, артилєрії і при ординансах. Не тому зраділи большевики, що є нагода боронити прибрану вітчину Канаду, але тому, що сподівалися знова свободи в ширенню комунізму в Канаді і підкопуванню теперішньої конституційної влади та підготовці державного перевороту, щоб на місце теперішнього конституційного уряду силою завести комуністичну владу. Думали вони, що як прикриються плащиком антифашизму й антинацізму, то канадійський уряд так захопиться тим, що зараз повипускає з таборів інтернованих усіх комуністичних агітаторів і діячів, позволить їм видавати наново закриті комуністичні часописи і повіддає їм сконфіскувані Турф Доми, щоб большевики мали знова нагоду ширити свою підривну, антидержавну агітацію і підготовляти груп під насильне заведення царства комунізму, користаючи з мілітарного союзу В. Британії з Совєтським Союзом. Раділи вони також тому, що всіх українців-некомуністів, що бажають, щоб на українських землях в Европі повстала Незалежна і Соборна Українська Держава, а котрих вони брехливо і безпідставно зовуть „фашистами", уряд позамикає тепер до тих таборів інтернованих, з яких звільнить комуністичних діячів. Раділи вони, бо думали, що всі українські протикомуністичні, але і протинацівські, часописи, що вели успішну пропаґанду за записуванням української молоді до канадійської експедиційної армії, за купуванням Бондів Перемоги, і воєнних цертифікатів та за жертвами на Канадійський Червоний Хрест, будуть позамикані. Одначе канадійський уряд далекий від того, щоб поповняти політичні „ґаракірі" і щоб нищити тих, що йому помагають і є противні заведення комунізму в Канаді, а протегувати тих, що від рана до вечора думають лиш про комунізм і журяться лиш тим одним, щоб у теперішній війні не загинув московський комунізм і не запанувала на його місце правдива, дійсна демократія. Та не так сталось, як думали, гадали канадійські комуністи українського походження. Даремне влаштував один комуніст на передмістю Едмонтону бенкет з радости, що В. Британія, а тим самим і її домінія Канада, є в мілітарнім союзі зо Совєтським Союзом, та що тим самим наступить воля для комунізму в Канаді, а зате прийде до переслідування та гноблення канадійських українців, що держаться національних основ, цебто своєї народности, віри і традиції, а української історію не зачинають від Жовтневої Революції Леніна і Троцького, німецьких агентів, висланих німцями в 1917. р. у замкнених вагонах до Росії, щоб розвалити підривною пропаґандою союзника Британії.

Першим громом з ясного неба, або зимною водою, вилито на голови канадійських большевиків, було неприняття їхньої делєґації премієром МеКензі Кінгом, коли переїздив через Винніпеґ, вертаючи з обїздки західної Канади з початком липня. Ця „славна" делєґація „антифашистівського віча", яка складалася зо самих бувших комуністів, а тому „бувших", бо їм не вільно виступати під іменем комуністів з огляду на закон, хотіла домагатися від премієра Кінга звільнення інтернованих комуністів і відкликання закону, що не дозволяє на комуністичну партію, комуністичні часописи та спричинив конфіскату майна комуністичних організацій. Премієр Кінг уважав за вказане навіть не приймати того рода „делєґації".

Другим подібним випадком було засудження 1. серпня б. р. в едмонтонськім поліційнім суді діяльного комуніста Дмитра Іванишина на 8 місяців визниці в Форт Саскачеван за те, що йому доказано, що був членом забороненої комуністичної партії і держав у себе комуністичну літературу. Засуджуючи Іванишина суддя Гов додав, що він є того переконання, що Іванишин був чимсь більше чим звичайним членом комуністичної партії. Також заява одного з міністрів домініяльного уряду, що закони проти комуністів не будуть злагіднені і що інтернованих комуністів не звільниться, поділала також на канадійських комуністів як холодна вода.

Тепер вони зачинають розуміти, що канадійський уряд держиться засади, що коли ти вільний британський горожанин, то спомагай воєнні змагання до виграння війни Великою Британією та її дійсними аліянтами, а про „чужих богів", під якими розуміється націзм, фашизм та комунізм, перестань думати, бо ні Канада, ні Велика Британія їх попирати ніколи не будуть, ані не дозволять на агітацію за ними, бо вважають їх за однаково шкідливі і підривні течії!

ЗНАК „V".

Премієр Чорчил показує цей знак перемоги на свій спосіб. У цей спосіб він прощався зо залогою корабля, що стояв коло корабля, яким він відїзджав з Ісляндії.

ГАРМАТНИЙ АВТОМОБІЛЬ.—Така 37-мілїметрова гармата, осаджена на авті, це одна з останніх воєнних зброй Вуйка Сема. Заступник секретаря війни Джан МекКлой (наліво) дає про неї пояснення канадійському майорові С. М. Друрієві.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО СТАТТІ П. З. „УКРАЇНЦІ НЕЗДІБНІ"?

В „Свободі" з 30. серпня б. р. був поміщений передрук статті п. з. „Українці нездібні?", яка появилась в часописі „Хлібороб".

Думаю, що стаття ця троха вразлива, а заголовок невідповідний. Українські люди є такі самі як й інші. Що вони пережили страшні лихоліття, то видно, що є спосібні й витревалі. Досвід минувших часів викаже, що українців теж тяжко винародовити. А щодо інтелігенції, то до тої справи треба підходити з іншого боку.

Чому досі є в українців так мало дійсно творчої й спосібної інтелігенції? Чи може нема між ними таких, що мають українську кров і бажали б визволення свому народови? Отже є такі, а тільки важко з них створити добрий провід чи погодити їх, щоб ішли одним шляхом. Отже біда в тому, що українська інтелігенція страшно розбита; звичайно серед малої групи інтелігенції буває кілька партій, й кожня з них хоче йти власним шляхом та не хоче погодитися на спільний провід. Таке розбиття шкодить українській справі в обличчі світової опінії. Світ набирає переконання, що українці нездібні до творчого, організованого життя. Ось тому єдність української інтелігенції є головною точкою. А коли це станеться, тоді буде можливіша співпраця між нею, а це вийде українській справі на дійсну користь.

Український нарід тепер розкинений по цілому світі й має вже велику життєву практику. Треба тільки його обєднати та скермувати його енергію в одне русло: до праці над відбудовою української незалежної й демократичної держави.

В. Хомицький, Ню Йорк, Н. Й.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

В редакційних справах проситься адресувати тільки на адресу і назву „Свободи", бо інакше трапляються проволоки, або інші замішання.

І. В. І., Дітройт, Міш. — Допис про зїзд молоді прийшов запізно, щоб міг бути на час поміщений.

А. Г. Б., Дітройт, Міш. — Усі ми так відчуваємо як Ви і ті „низи", про які згадуєте. І всі бажаємо допомогти. Та справа не в бажанню, бо воно у нас усіх однакове, а в тому, як це практично перевести. У таких часах як теперішні замало відчувати, а треба ще такого холодного розсудку, що числиться з дійсними обставинами. Ми переконані, що таки знайдемо вихід з цього положення, яке тяжить на наших душах важким каменем. Та при тому памятайте на статтю, в якій писалось про „перевиховання" громадянства. Бо так буває, що є великий запал, поки щось не зорганізовано. А як воно станеться і вийдуть відозви, тоді десь ті сотні тисяч долярів і міліони зникають, а ті, що попередньо певні були таких збірок, зачинають писати про труднощі... Ось це не повинно і не сміє повторитись, коли зачнеться нова акція.

Р. М. — Використано в „Юкрейнієн Віклі". Бажаємо дальших мистецьких успіхів!

В. К. Г. — Вашу працю одержали. Дякуємо.

І. К. — Витинок з американської ґазети з новинкою одержали і буде використаний.

Чайна, Денмарк, Мексико, Нейплс, Норвей, Паріс, Перу, Поленд і Свіден, це все назви міст в стейті Мейн.

З МУЗИКИ

НОВЕ ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА.

Наш артист-скрипак Роман Придаткевич дістав повідомлення від світової слави італійсько-австрійського пяніста П. Паольо Ґалліко (Gallico), що він візьме участь в його концерті, що відбудеться в Тавн Гол дня 9-го листопада ц. р.

П. Паольо Ґалліко виступить разом з п. Романом Придаткевичем в творі Придаткевича п. з. „Соната для скрипки і фортепяну". Цей твір скомпонований безпосередно, після карпато-українських подій і саме під враженням тих подій використано мотиви цеї країни.

П. Паольо Ґалліко уважається в деяких музичних енциклопедіях одним з найбільших живучих пяністів. Будучи учнем Ю. Епштайна, Роберта Фукса і Антона Брукнера, покінчив віденську консерваторію, одержавши дві золоті медалі. Концертував багато, особливо по Італії, Австрії, Німеччині і бувшій Росії, а в Злучених Державах Америки, кромі численних власних концертів, виступав як соліст зі всіми визначними американськими симфонічними орхестрами. Деякі з диригентів були такі імена як Ант. Зайдлер, Волтер Дамрош, Ґустав Малер і інші.

Його орхестрові композиції були виконувані Менгельберґом, Ґабриловичем, Боданським, Ротвелом і іншими. Він живе довгі роки в Ню Йорку. Його інтимні приятелі і прихильники були такі особи як Карузо, Боданський, Ґабрилович (зять Марк-Твейна), Чи не всі члени американського музично-співацького світу це теж його приятелі й знакомі.

Українській широкій публиці відомий не так Паольо Ґалліко як його син Пол (Павло), який був довгі літа спортовим редактором нюйоркських „Нюз", а тепер віддався виключно белетристиці. Його оповідання друкує часто „Сатурдей Івнінг Пост" і „Космополітан".

Ми раді, що український музичний твір для скрипки і фортепяну знайшов належну прихильну оцінку в особі такого великого музика. Ми певні, що сам факт виступу п. Паольо Ґалліко з п. Романом Придаткевичем, дня 9-го листопада ц. р., забезпечить виповнення салі Тавн Гол при Бродвею.

Для акомпаніяменту до інших творів (майже виключно українських) заанґажовано професійного пяніста-акомпаніятора.

ПОДРУЖА? — Ґазети пустили чутку, що пані Емілі Кейс, бувша керівничка дому товариства студенток Корнельського університету, має вийти заміж за пенсилвенійського губернатора Артура Г. Джеймса. Вона заперечує чутку.

ЧИ ВИ ДУМАЄТЕ ПЕРЕПРОВАДЖУВАТИСЯ НА ІНШЕ МЕШКАННЯ?

Якщо думаєте змінити свою адресу, просимо повідомити нас наперед, коли почнете жити на новій адресі, щоб ви не втратили якого числа газети, котре може мати щось цікаве або важне для вас або вашої родини. Просимо не ждати до останньої хвилі. Просимо не переказувати нічого почтареві. Найкраще виповнити оцей блянкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати це в листі до адміністрації „Свободи".

Число відділу ____________________

Імя й назвище ____________________

Стара адреса ____________________

Нова адреса ____________________

Почта ____________________

ПОВІДОМЛЕННЯ

для відділів У. Н. Союзу 127, 299 і 304 з Бофало, 351 з Ниаґара Фолс, 149 і 475 з Лакавани, 87 з Ланкестер, Н. Й.

Подаємо до відома всім членам вище згаданих відділів, що

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

тих відділів відбудуться

У ПЯТНИЦЮ, 26. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 26, 1941)

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ FILMORE & ONEIDA STS., BUFFALO, N. Y.

На тих зборах будуть промовляти головний секретар У. Н. Союзу **Д. Галичин** і організатор **А. Маланчук.** Тому всі урядники згаданих тут відділів, делеґати на минули Конвенцію, а також і члени повинні прибути на ці збори. Маємо до обговорення важні Союзові справи. **Збори відбудуться в год. 7:30 ввечір.**

203, 217 Комітет.

ДО ВСІХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ СТЕЙТУ КОННЕКТИКАТ!

Подаємо до відома, що

ОКРУЖНІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ

всіх відділів У. Н. Союзу відбудуться

В НЕДІЛЮ, 7. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 7, 1941)

у ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ 23 WALNUT ST., HARTFORD, CONN.

Збори зачнуться в годині 2. пополудні.

На ці збори повинні обовязково прибути урядники й делеґати всіх відділів У. Н. Союзу зо стейту Коннектикат. На зборах будуть присутні та будуть промовляти головний касієр Р. Слободян і організатор А. Маланчук.

181,203 Окружний Комітет відділів У. Н. Союзу стейту Коннектикат.

ДО УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВНИХ ГРОМАД І ТОВАРИСТВ

Починаючи **3. ЖОВТНЯ (OCTOBER) Ц.Р.**, відомий артист-кобзар **ВАСИЛЬ ЄМЕЦЬ** виїздить в концертову подорож до всіх більших і менших українських осередків Америки. Це буде його

Ювилейна Подорож

бо саме в цім році припадає

ТРИДЦЯТЬ РОКІВ

КОЛИ ВІН МАВ ПЕРШИЙ ПУБЛИЧНИЙ ВИСТУП.

Зо своїми концертами артист-кобзар **В. Ємець** обїхав не тільки всю Україну, але й багато европейських держав, скрізь маючи великий успіх. Концертував і по державах Америки. Перед приїздом до Злучених Держав обїздив Канаду, де дав до 150 концертів.

В справі уладження його виступів звертатись по такій адресі: 203-5

О. HOTRA, 516 — 20th AVE., SO., MINNEAPOLIS, MINN.

Еміль Золя.

Окружна Подорож

Вже тиждень, як Люкіян Берар і Гортензія Лярівієр повінчалися. Мати, вдовиця Лярівієрова, має вже трицять літ крамницю з забавками при вулиці Шосе д'Отен. Це жінка худа, строга та властелюбна. Не могла відмовити своєї дочки Лукіянові, одинокому синові торговця залізом у дільниці, зате постановила собі зблизька вважати на молоде подружжа. В шлюбнім контракті відступила крамницю з забавками Гортензії. Собі залишила одну кімнату. Та в дійсності вона й дальше веде підприємство, нібито тому, щоби запізнати дітей з купецьким званням.

Є місяць серпень, страшна спека. Торговля йде дуже погано. Тому пані Лярівієрова непривітніша ніж колинебудь. Узагалі не стерпить, щоби Лукіян хвилиночку змарнував у Гортензії. Малощо не приловила їх раз рано, як цілувалися в крамниці! І то тиждень після шлюбу! Очевидно, це приспорить крамниці добру славу! Вона ніколи не позволила панові Лярівієрові доторкнутися її в крамниці хочаб пальцем. Зрештою він про те не думав. І так заложили собі підприємство.

Лукіян не відважується спротивити, посилає поцілуї жінці, коле теща відвернеться плечима. А одного дня, не зважаючи на ніщо, позволив собі пригадати, що родина перед шлюбом обіцяла, що заплатить їм пошлюбну подорож. Пані Лярівієрова стягнула уста.

— То підіть собі на одно пополудне на прохід, до вінсенського ліса, — сказала їм.

Молодята глядять на себе збентежено. Гортензія починає вважати свою неньку смішною. Ніччю при найменшім шелесті пані Лярівієрова приходить боса та стукає до їх дверей, щоби спитатися, чи не захоріло котре з них. Колиж відповідять їй, що їм дуже добре, кричить на них:

— То ви краще зробилиб, коли будете спати... Завтра знову в канцелярії будете спати.

Це вже нестерпне. Лукіян вичисляє всіх торговців у дільниці, які позволяють собі на малі подорожі, коли тимчасом родичі або вірна служба ведуть підприємство. Є тут рукавичник із рога вулиці Ляфаєт, який тепер у Дієпі, ножівник із вулиці Сан Ніколя, що саме відїхав до Лішону, ювілір із бульвару, що відвіз жінку до Швайцарії. Тепер усі маючі люди виїздять літом на місяць відпочинку.

— Це смерть для торговлі, пане, розумієте! — кричить пані Лярівієрова, — за часів мого чоловіка ми ходили раз у рік, у Великодний понеділок, до Вінсенсу, а таки не були через те менше здорові... Хочете, щоби я вам щось сказала? Отже! Тими забаганками вганяти по світі знищите підприємство. Так, знищите підприємство.

— Таж було умовлено, що маємо поїхати, — відважилася сказати Гортензія. — Пригадайте собі, мамо, ви позволили.

— Може, одначе то було перед шлюбом говориться всякі дурниці... Може не так? Тепер будьмо поважні!

Лукіян вийшов із хати, щоби не прийшло до суперечки. Мав велику охоту вдушити тещу. Колиж за дві години вернувся, геть змінився, говорив із панею Лярівієровою солодко, легенько всміхався.

Вечором питається жінки:

— Ти знаєш Нормандію?

— Знаєш добре, що ні, — відповідає Гортензія. — Я ніколи не йшла дальше, як до вінсенського ліса.

На другий день удар грому затряс торговлею забавок. Лукіянів батько, дядько Ренар, як його зовуть у дільниці, де він відомий як добрий жартун і добрий керманич свого торговельного підприємства, прийшов на снідання.

При каві сказав:

— Приношу дарунок нашим дітям. — І вийняв тріюмфально два залізничі білети.

— Що це? — спиталася теща скрипливим голосом.

— Це два місця першої кляси для окружної подорожі по Нормандії... Отже так, дітоньки, місяць на свіжому повітрі. Вернетеся свіжі, як рожі.

Паню Лярівієрову наче хто довбнею приголомшив. Хоче протестувати, одначе знає, що не оплатиться сперечатися з дядьком Ренардом, який все має останнє слово. Її приголомшення збільшує ще те, що торговельник залізом каже, що таки зараз поведе молодята на двірець. Не відступить від них ні на крок, поки не побачить їх у залізничому возі.

— Добре, — каже з придушеною злістю — заберете мені дочку. Це для мене ще й приємніше, не будуть уже цілуватися в крамниці, а я буду пильнувати чужого підприємства!

Вкінці молодята вже на двірці Сан Лязар, провожає їх тесть. Він дав їм іще стільки часу, щоби взяли зі собою трохи білля та дещо з одежі на дно куфра. Поцілував їх, сказав, щоб усьому добре придивлялися, або потім розповіли йому, що бачили. Воно його цікавитиме!

На стації, з якої відїздили, Лукіян і Гортензія бігали здовж поїзду, шукали собі вільного переділу. На щастя найшли один переділ вільний, кинулися туди. Раділи вже, що будуть самі, аж тут із жалем побачили, що входить якийсь пан в окулярах. Він, як лише сів, став пильно приглядатися молодятам. Поїзд мчиться. Гортензія невдоволена, вертить головою та вдає, що оглядає краєвид. Сльози тиснуться їй до очей, не бачить навіть дерев. Лукіян роздумує над тим, якби то позбутися того старого товариша подорожі, та бачить лише способи занадто енерґічні. Хвилину сподіється, що той старий пан висяде в Нанті або в Верноні. Даремні сподівання, той пан їде аж до Гавру. Тоді Лукіян сердитий рішається взяти Гортензію за руку. Таж вони повінчані, можуть признатися до свого кохання. Одначе той старий пан чим дальше, тим впертіше вдивляється в них. Видно, що осуджує той вияв кохання. Гортензія зачервонілася та вирвала руку. Решта дороги проходила в пригноблюючій мовчанці. На щастя приїжджають до Руену.

Як Лукіян кидав Париж, то купив „Провідника". Заїжджають до порученого готелю і зараз стають жертвою готелевої прислуги. При спільному обіді з трудом відважуються перекинути слівцем перед усіми тими гістьми, що дивляться на них. Вкінці кладуться на хвилинку. Одначе стінки такі тоненькі, що їхні сусіди з правого та лівого боку, не можуть не чути їх. Тут уже не важуться ні ворухнутися ба навіть закашляти в ліжку.

— Оглянемо трохи місто — сказав Лукіян, як уставав рано — тай зараз потім відїдемо до Гавру.

Всенький день вони на ногах. Ідуть подивитися на катедру. Там їм показують Маслову вежу. Вежу цю побудували з податків, які духовенство було наложило на масло тієї околиці. Відвідали колишню палату нормандських князів, старинні святині, площу Йоанни д'Арк, музей, ба й памятний цвинтар. Роблять це, наче б виконували обовязок, не минають ніодного історичного дому. Головно Гортензія нудиться смертельно, а так змучилася, що на другий день спить по дорозі.

В Гаврі жде їх неприємність. Ліжка в готелі, до якого заїхали, такі вузенькі, що дали їм кімнату з двома ліжками. Гортензія бачить у цьому образу й розплакується. Лукіян мусить її потішувати, присягає, що в Гаврі остануть лише так довго, щоби оглянути місто. І знову зачинається шалена біганина.

Кидають Гавр і задержуються на кілька днів у кожнім значнішім місті, означенім у провіднику. Відвідали Гуфле, Пон ль'Евек, Каєн, Бає, Шербурґ, голову набили собі назвами вулиць і гідних памяти вулиць, приголомшила їх поспішна зміна краєвидів, які їх не цікавили. Ніде не найшли кутка спокою та щастя, де могли би обнятися далеко від настирливих очей. Однаго вечора, в Шербурґу, вирвалися Лукіянові такі поважні слова: „Гадаю, що для мене є миліша твоя мати". На другий день вдїжджали до Ґранвіле. Одначе Лукіян був і дальше нахмарений, глядів дико на околицю, що простягалася обобіч залізничого насипу. Нараз, як поїзд зупинився на стації, якої назва не дійшла навіть до їх вух, в чудовім зеленім гнізді, що потопало серед дерев, Лукіян озвався:

— Висідаймо, серденько, висідаймо скоріш!

— Таж тієї стації нема в провіднику, — сказала здивована.

— В провіднику! В провіднику! — каже Лукіян — побачиш, що я зроблю з провідником. Нумо, скоро висідаймо!

— А наші клунки?

Гортензія висіла, поїзд відїхав оставив обоїх у гарнім зеленім гнізді. Вони найшлися в самім серці сільської околиці, як лише вийшли зі стації. Ні сліду гамору. Пташки співають на деревах, прозорий потік протікає долиною. Першою журою Лукіяна було кинути провідник у калюжу. Нарешті цьому кінець, вони вільні!

Триста кроків відсіля є самітна гостинниця. Її господиня дала молодятам велику вибілену вапном світлицю, веселу як весна. Стіни на метер ґрубі. Зрештою в тій гостинниці нема ніодного подорожного, лише кури глядять на них цікаво.

— Наші залізничі білети важні ще цілий тиждень, — сказав Лукіян — чомуж би нам не провести тут наш тиждень?

Який любий тиждень! Відходять уже раненько стежками, що губляться, зникають у лісі, сідають на збочах горбів і проводять там свої дні, скриті в глибині трав, які закривають їх молоді любощі. Часом ідуть до потока. Гортензія бігає наче школярка, що втекла зі школи. Здійме черевики й купає собі ноги. Їм подобається, що вони так покинуті, наче серед пустині та що ніхто не знає, що вони тут. Гортензія мусіла позичити собі згрібне білля від коршмарки, полотняні сорочки, що дряпають шкіру, а які розсмішують її. Їх кімната така весела. Замикаються в ній вже в осьмій годині, як стемніється, а мовчазна околиця не манить їх. Просять передовсім, щоби їх не будити. Лукіян сходить часом на діл у ходачках, носить сам нагору снідання, яйця, котлети, а нікому не позволить ввійти до кімнати. А то гарні снідання, зїдані на скраю ліжка, супроводжені поцілунками, частішими, ніж шматки хліба.

Семого дня здивувалися, що час минув їм так скоро. І відїздять, навіть не питаються, як називаєтсья околиця, що в ній жили. Мали так бодай четвертину медового місяця. Щойно в Парижі здогонили свої клунки.

Колиж їх батько Ренар став випитувати, стали мотатися. Бачили море в Каєні, а Маслову вежу перенесли до Гавру.

— Алеж, до чорта! — скрикнув торговець заліза — ви мені не говорите про Шербурґ... а арсенал?

— О! зовсім маленький арсенал, — відповідає спокійно Лукіян. — Нема там дерев.

Тоді вже й строга Лярівієрова здвигнула плечима та промимрала:

— Чиж варта за таким подорожувати! Не знають навіть гідних памяток... Ну, Гортензіє, доволі дурниць. іди до робітні.

КНЯЗЬ ШОФЕРОМ. — Підчас відвідин у фабриці літаків у Болтимор, князь Кенту, брат британського короля, завзявся самий керувати автом, що його обвозило по майдані фабрики.

Плями з іржі можна усунути з деяких посудин через натирання їх корком, замоченим в оливковій оливі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори тов. ім. Івана Франка, від 241, відбудуться в суботу, 6. вересня, в 7. годині вечором, у церковній галі, на Герес Евеню. Проситься членів прибути на збори і вирівнати свої довги. — Й. Ґалонішка, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 64, має мітинг 6. вересня, 436 Main St., Paterson, N. J., в 7. годині веч. Проситься всіх членів, аби були присутні. Будуть дуже важні справи. — John Burney, Sec., 136 Jewell St., Garfield, N. J.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 301, відбудуться в неділю, 7. вересня, в год. 1. пополудні, в парохіяльній салі, 1944 В. Ірі Стр. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо є дуже важні справи до рішення. Також буде звіт з пікніку. Проситься тих членів, що мають позичку в Союзі, прийти і забрати виказп на процент від позички. Ті члени, що довгують до Тов., хай прийдуть і вирівнають свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Також повідомляється, що від. секретар перенісся на нову адресу, а саме: 2123 W. Superior St. — За уряд: І. Мадзяк, предс.; К. Гавлічинський, касієр; М. Горний, секр.

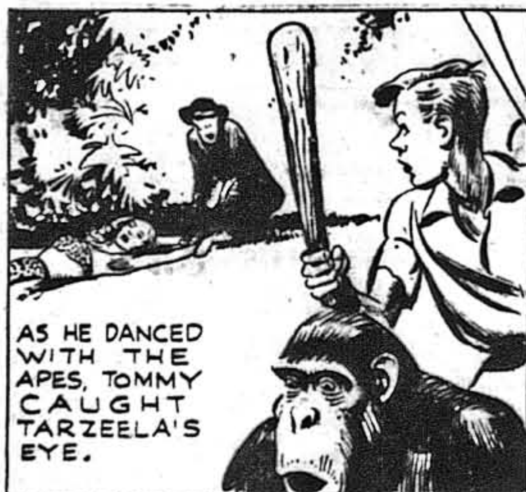
РАНКІН, ПА. — Бр. Св. Григорія, від. 24., відбуде в неділю, 7. вересня, надзвичайний мітинг, під ч. 101 Говкін Евню, в годині 2. по обіді. Проситься членів прибути на означений час. Також проситься на збори урядників і членів з відділу 450. Буде пані Маленич, заст. гол. предсідника У. Н. Союзу. Є важні справи до полагодження. Хто ще не вписав свої діти до У. Н. Союзу, то ска іть секретареви, а він радо прийде вписати. — За уряд: Олекса Ґлова, предс.; Антін Кушнір, касієр; Никола Щур, секр.

ТАРЗАН, ч. 392. Стратеґія Тома.

В ой час, як Том танцював разом з малпами, йому вдалось зловити один погляд безпосередньо з очей Тарзелі.

Тарзеля, зо свойого боку, зловила цей погляд Тома. Вона пізнала, що в його погляді є співчуття. Він говорив їй матись на осторозі.

Але пощо? Нащо матись на осторозі? Невже Том прилучився до малп і поводився як малпи, щоб перехитрити їх?

Тепер Том нагло вискочив з перстеня танцюючих малп і подався чимдуж до місця, в якім дві малпи стерегли Тарзелю.